



Explaining, Preventing, and
Intervening in organized
Crime involvement

EPIC | Nieuwsbrief | Betrokkenheid van jongeren bij georganiseerde criminaliteit effectief verminderen

Een consortium van onderzoekers, beleidsmakers en praktijkpartners heeft met steun vanuit de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) het project EPIC opgezet: Explaining, Preventing, and Intervening in organized Crime involvement. Het doel van dit onderzoek is het effectief verminderen van de betrokkenheid van jongeren bij georganiseerde criminaliteit. In deze nieuwsbrief brengen we geïnteresseerden op de hoogte van de actuele stand van zaken van het EPIC-project.

De afgelopen maanden is door middel van systematische literatuurreviews gekeken naar de reeds aanwezige wetenschappelijke kennis over enerzijds de risico- en beschermende factoren voor toetreding tot de georganiseerde criminaliteit, en anderzijds is de (internationale) beschikbaarheid en effectiviteit van interventies die als doel hebben de betrokkenheid van jongeren bij georganiseerde criminaliteit te verminderen, onderzocht. Ten tweede is de latent aanwezige kennis bij verschillende stakeholders (e.g., gemeenten, jongeren) in kaart gebracht over deze onderwerpen. Onderstaand een korte samenvatting van de belangrijkste resultaten en conclusies.

Systematische review risico- en beschermende factoren georganiseerde criminaliteit

De eerste systematische literatuur review heeft **51 relevante documenten** opgeleverd. Hoewel er relatief weinig prospectief kwantitatief onderzoek is gedaan naar de afzonderlijke ingroeimechanismen, zijn er redenen om te vermoeden dat risico- en beschermende factoren voor toetreding tot georganiseerde criminaliteitsgroepen mogelijk verschillen naar gelang **het type ingroeimechanisme**. **Actieve rekrutering**, ook verreweg het meest onderzocht, door georganiseerde criminaliteitsgroepen kan worden geassocieerd met de meeste risico en beschermende factoren. Voor dit type ingroeimechanisme lijken factoren, zoals het hebben van criminele vrienden, legaal werk (e.g., het bezitten van een klein bedrijf of werken in het transport)¹, een criminele geschiedenis, een crimineel familielid/criminele familie en wonen in de nabijheid van een georganiseerde criminaliteitsgroep of het bezoeken van locaties die worden bezocht door leden van de georganiseerde criminaliteitsgroep, het risico tot toetreding te vergroten. Voor het tweede ingroeimechanisme, **zelfselectie door individuen**, lijken vooral werk en het hebben van criminele vrienden het risico op toetreding tot een georganiseerde criminaliteitsgroep te vergroten. Ten aanzien van werk suggereren de geïnccludeerde studies bijvoorbeeld dat de sociale contacten die een persoon opdoet tijdens zijn werkzaamheden, het risico op zelfselectie in de georganiseerde criminaliteitsgroep kan vergroten. Een risicofactor die het **groeien in lidmaatschap van een**

¹ 1 In een aantal studies werd het niet hebben van werk juist genoemd als een risicofactor voor actieve rekrutering door een georganiseerde criminaliteitsgroep.

georganiseerde criminaliteitsgroep lijkt te vergroten is het hebben van een criminele familie. Het op jonge leeftijd worden blootgesteld aan familieleden die zich inlaten met (verschillende vormen van) criminaliteit, kan antisociaal en crimineel gedrag normaliseren of aanleren. Risicofactoren voor het **opzetten van een eigen georganiseerde criminaliteitsgroep** zijn het hebben van criminele vrienden en de woonplaats van een individu. Het onderzoek laat bijvoorbeeld zien dat een sociale omgeving die het leggen van contacten en het zaken doen op het hoogste niveau van de drugs wereld vergemakkelijkt, de kans op het opzetten van een georganiseerde criminaliteitsgroep vergroot.

Systematische review interventies georganiseerde criminaliteit

De tweede systematische literatuur review heeft **twee relevante documenten** opgeleverd die op enige wijze ingaan op (preventieve) interventies of programma's om de individuele betrokkenheid bij georganiseerde criminaliteit te verminderen. De twee geïnccludeerde studies hebben beide betrekking op kwalitatief onderzoeken. Beide studies benoemen de risicofactoren waar de interventie zich op heeft gericht, zoals een gebrek aan een positief rolmodel, werkloosheid en het ontbreken van een sociaal steunnetwerk. Beide interventies richten zich op het bieden van sociale ondersteuning aan jongeren met een verleden in georganiseerde criminaliteit. Een van de studies heeft betrekking op een op maat gemaakte interventie waarbij mentoren werden ingezet bij een groep van 22 jongeren die betrokken waren bij zware en georganiseerde criminaliteit. Het idee achter de interventie is dat mentoren kunnen dienen als positieve rolmodellen voor jongeren en hen kunnen helpen in verschillende aspecten van het leven. Zo boden de mentoren de deelnemende jongeren steun, één-op-één toezicht en vergemakkelijkten ze de toegang tot onderwijs en/of werk. Op basis van interviews met de betrokken mentoren laten de resultaten van de studie zien dat de houding van de jongeren positief lijkt te veranderen (meer respect voor leraren en ouders, minder vloeken en vaker op tijd op afspraken komen). Bovendien vonden drie van de 22 deelnemende jongeren tijdens de interventie een baan of gingen weer naar school. Voor twee jongeren kan dit resultaat mogelijk gedeeltelijk worden toegeschreven aan de aanvullende steun die zij na de eerste periode van de interventie kregen.

De kwaliteit van de studies liet te wensen over, bijvoorbeeld door **het ontbreken van een goede controlegroep** en **onduidelijke omschrijvingen van de interventie** en **uitkomstmaat**. De uitkomsten van de systematische review kunnen hierdoor geen antwoord geven op de vraag of mogelijk positieve veranderingen ook daadwerkelijk kunnen worden toegeschreven aan de interventie. Hoe effectief bestaande interventies in de georganiseerde criminaliteit zijn, laat staan wat de werkzame elementen van de onderzochte interventies zijn geweest, blijft daarom onbekend.

Uit de geïnccludeerde studies komt een aantal **implementatieproblemen** naar voren. Bijvoorbeeld dat het voor de betrokken instanties lastig was om de doelgroep te bereiken (e.g., contact leggen en onderhouden) en hen te laten deelnemen aan de interventie. Bovendien vormden de niet-optimale informatie-uitwisseling en communicatie tussen de betrokken partners en een onderschatting van de benodigde organisatorische middelen en mankracht een risico op het mislukken van de interventies.

Tacit knowledge uitvraag

Naast de systematische literatuurreview is ook de tacit knowledge over interventies ter preventie van georganiseerde criminaliteit onder jongeren in kaart gebracht. Dit is de kennis die aanwezig is in de praktijk, maar nog niet vindbaar is in de wetenschappelijke literatuur. Om een zo compleet mogelijk beeld te geven van deze tacit knowledge, zijn de plannen van 'Preventie met gezag' van 8 gemeenten geanalyseerd, interviews gehouden met gemeenten en politiemedewerkers en focusgroepen gehouden met jongeren en jongerenwerkers. De resultaten kunnen worden onderverdeeld in drie categorieën: het huidige interventieaanbod, werkzame elementen, knelpunten en hiaten, en de behoeften van jongeren. Hieronder worden de resultaten per categorie kort toegelicht.

Het huidige interventieaanbod is gecategoriseerd op basis van de specifieke eigenschappen van de bestaande interventies die zijn opgehaald uit de interviews en plannen van 'Preventie met gezag'. Hierdoor is er een overzicht ontstaan van het aantal interventies dat zich richt op een specifieke locatie, de doelgroep van de interventies (personen, groepen of de omgeving) en de impactgebieden van de interventies (welke risicofactoren en/of beschermende factoren wil de interventie aanpakken). Twee belangrijke bevindingen vallen hierbij op. Het eerste is dat het merendeel van de interventies gericht is op **individueen**. Het tweede belangrijke punt is dat er relatief weinig interventies zijn die zich richten op **onderwijs, werk en inkomen, gezin** en de **online leefomgeving**.

Uit de interviews en focusgroep met jongerenwerkers blijken verschillende werkzame elementen, knelpunten en hiaten. Werkzame elementen die als effectief worden ervaren zijn onder andere **verschillende coaches** (gezinscoaches en straatcoaches), **outreaching werken, inzetten op beschermende factoren, inzetten op positiviteit** in de begeleiding en het hebben van **positieve rolmodellen**. Bovendien zijn er knelpunten die ervoor zorgen dat de aanpak van jongeren bemoeilijkt wordt of soms niet van de grond komt. Voorbeelden hiervan zijn knelpunten in de samenwerking, budget- en capaciteitsproblemen en beperkte wendbaarheid en flexibiliteit van het systeem. Er zijn ook hiaten waarop nog geen of weinig interventies zijn, zoals **schuldenproblematiek, agressie onder 12-minners, online leefwereld** en **vrouwen in de georganiseerde criminaliteit**. Vanuit de focusgroepen met jongeren blijkt dat zij behoefte hebben aan een stabiele basis en thuissituatie, ruimte voor persoonlijk leiderschap en begrip van hulpverleners voor cultuur en afkomst, behoud van identiteit en een gelijkwaardige behandeling. Tot slot benadrukken ook de jongeren het belang van positieve rolmodellen.

Informatie en contact over EPIC

Meer informatie

Stuur voor meer informatie over dit onderzoek een e-mail naar epic@nscr.nl.

Vragen vanuit de media? Neem contact op met [Koozje Heurter](#).